ਰਾਜਵਤੀ @ ਰੱਜੋ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਬਨਾਮ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8179)

ਦਸੰਬਰ 09, 2022

[ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ ਅਤੇ ਐਸ ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988: ਧਾਰਾ 166 - ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੱਕ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ (ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ) ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ) ਨੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988: ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ - ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ - ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਖਤ ਮਿਆਰ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988: ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਘਾਟਾ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ - ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 10% ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

1. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮ, ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਰਥਾਤ, "ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਖਤ ਮਿਆਰ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ". [ਪੈਰਾ 19][852-F-G]

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਲਾ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 509: [2011] 14 ਐਸਸੀਆਰ 763; ਸੁਨੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। 5. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਸੜਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 13 ਐਸਸੀਸੀ 486: [2019] 3 ਐਸਸੀਆਰ 329; ਕੁਸੁਮ ਲਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। v. ਸਤਬੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2011) 3 ਐਸਸੀਸੀ 646: [2011] 3 ਐਸਸੀਆਰ 480 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ.

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 4,836/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 20][853-A-C]

3. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 44,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ 1,76,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਖਰਚੇ' ਅਤੇ 'ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਵੀ ਵਧਾ ਕੇ 20,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 31][856-H; 857-A]

ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਐਂਡ ਓਰਜ਼ (2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680: [2017] 13 ਐਸਸੀਆਰ 100; ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ

ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

ਰਾਮਚੰਦਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੈਨੇਜਰ, ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (2011) 13 ਐਸਸੀਸੀ 236: [2011] 9 ਐਸਸੀਆਰ 922; ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਾਨੂ ਰਾਮ ਐਂਡ ਓ.ਆਰ. (2018) 18 ਐਸਸੀਸੀ 130 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 763	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 11
[2011] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 922	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 12
(2018) 18 ਐਸਸੀਸੀ 130	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 13
[2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 17
[2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 480	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 18
[2017] 13 ਐਸਸੀਆਰ 100	ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	ਪੈਰਾ 21
(2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780	ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	ਪੈਰਾ 22

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8179

2019 ਦੇ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਮਿਸਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 441 ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8180

ਅਨੁਜ ਭੰਡਾਰੀ, ਗੌਰਵ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਜਲੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਗੁਪਤਾ, ਗੁੰਜਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਿੰਘ, ਨੀਰਜ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਰੰਜਨਾ ਆਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਪਾਲ ਸੈਣੀ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਧੀ, ਸਾਰਥਕ ਅਰੋੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁਰਾਰੀ, ਜੇ.

ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੈਪੁਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ 29.04.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ

ਬੈਂਚ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ (ਐਸ.ਬੀ.ਮਿਸਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 441/2019 ਅਤੇ ਐਸ.ਬੀ. ਮਿਸਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 561/2019) ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ/ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਾਮਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਰਤਪੁਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਨੰਬਰ 18/2016 (13/2014) ਅਤੇ ਮਿਸ. ਸਿਵਲ (ਐਮ.ਏ.ਸੀ.) ਨੰਬਰ 14/ 2014. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਇੱਕੋ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ.

2. ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ / ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ।

2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8179

3.ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਸੀਤਾ ਰਾਮ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਮ੍ਰਿਤਕ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ 29.10.2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀਐਨਸੀ ਇੰਫਰਾਟੈਕ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 29.10.2013 ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8:00 ਵਜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ (ਆਪਣੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਕਾਂਤੀ ਲਾਲ ਨਾਲ) ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੱਕ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਨ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ [ਮਿਸ. ਸਿਵਲ (ਐਮ.ਏ.ਸੀ.) ਹੋਣ ਕਰਕੇ) ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਤਹਿਤ ਨੰਬਰ 18/2016 (13/2014)] ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 91,46,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 26.10.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਵਿਆਜ @ 7% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਲ 19,64,218.75/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ।

5. ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 41 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਰਨਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ (ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ-ਏ1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 25.08.1972 ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -19 (ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 20 (ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 11,225/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ 25% ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 14,031.25/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 25,25,635/- ਰੁਪਏ (14,031.25 x 12 x 15 ਰੁਪਏ) ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿੱਜੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ (6,31,406.25/- ਰੁਪਏ) ਲਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 18,94,218.75/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 15,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ

6. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	ਹੈੱਡ	ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	18,94,218,75 ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	40,000 ਰੁਪਏ
3	ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	15,000 ਰੁਪਏ
4	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	15000 ਰੁਪਏ
ਕੁੱਲ		19,64,218,75 ਰੁਪਏ

ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ 7% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 29.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 11,225/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -19) ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -20) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 4,836/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 1/4 ਰਕਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟ ੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 3,627/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ 14 ਦਾ ਗੁਣਕ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 6,09,336/- ਰੁਪਏ (3,627/- x 12 x 14) ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 25% ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ (1,52,334/- ਰੁਪਏ) ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 7,61,670/- ਰੁਪਏ (6,09,336/- ਰੁਪਏ + 1,52,334/- ਰੁਪਏ) ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 15,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁੱਲ 8,16,670/- ਰੁਪਏ (6,09,336/- ਰੁਪਏ + 1,52,334/- ਰੁਪਏ + 40,000/- ਰੁਪਏ + 15,000/- ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ ਇਨਾਮ ਦੇ ਬਾਕੀ ਨਿਯਮ ਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	**ਹੈੱਡ**	**ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ**
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	7,61,670 ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	40,000 ਰੁਪਏ
3	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	15,000 ਰੁਪਏ
ਕੁੱਲ		8,16,670ਰੁਪਏ @7% ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ

9. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਜ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਰਹੀ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ 17,000/- ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ (ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸਨ) ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਖੋਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਸ-ਬੁੱਕ (ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ 12,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ) ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਲਾ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ [1]ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

[1] (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 509

12. ਰਾਮਚੰਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੈਨੇਜਰ, ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

13. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਿਰਭਰ ਉਕਤ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਲਾਇੰਸ ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਾਨੂ ਰਾਮ ਐਂਡ ਓਰਜ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਧੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਸ਼ੀਲਾ ਦੱਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"10. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਲਰਨਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

(ii) ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ.

2 (2011) 13 ਐਸਸੀਸੀ 236

3 (2018) 18 ਐਸਸੀਸੀ 130

(vi) ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਰਾਹੀਂ) ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਹਨ।

17. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਸੜਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਅਰਥਾਤ, ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਘਟਨਾ, ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਹਾਦਸਾ ਕਿਸੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਖਤ ਮਿਆਰ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਸੁਮ ਲਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਫਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਨੀਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਕੁਸੁਮ ਲਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮ, ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਰਥਾਤ, "ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਖਤ ਮਾਪਦੰਡ"

4 (2020) 13 ਐਸਸੀਸੀ 486

5 (2011) 3 ਐਸਸੀਸੀ 646

20. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 19) ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 20) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 4,836/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 11,225/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 11,225/- x 12 = 1,34,700/- ਰੁਪਏ ਹੈ।

21. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਏ 1) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 41 ਸਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 25% 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 6 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ (1,34,700/- ਰੁਪਏ) ਦਾ 30% ਭਾਵ 40,410/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ 1,34,700/- ਰੁਪਏ + 40,410/- ਰੁਪਏ = 1,75,110/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ 7 ਰੁਪਏ, ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ 5 ਆਸ਼ਰਿਤ ਸਨ। 1,75,110/- ਰੁਪਏ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ 43,777.5/- ਰੁਪਏ ਹੈ। 1,75,110/- ਰੁਪਏ – 43,777.5/- ਰੁਪਏ = 1,31,332.5/- ਰੁਪਏ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 14 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ), ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 1,31,332.5/- x 14 = 18,38,655/- ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

22. ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜ ਆਸ਼ਰਿਤ, ਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ,

6 (2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680
7 (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 121
8 (2021) 11 ਐਸਸੀਸੀ 780

40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕਨਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 10% ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 44,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ 2,20,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ' ਅਤੇ 'ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 20,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵਧਾ ਕੇ 20,000/- ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

23. ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	**ਹੈੱਡ**	**ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ**
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	18,38,655ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	2,20,000 ਰੁਪਏ
3	ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	20,000 ਰੁਪਏ
4	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	20,000 ਰੁਪਏ
	ਕੁੱਲ	20,98,655 ਰੁਪਏ

24. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8180

25. 2022 ਦੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8180 (ਸੀਮਾ ਐਂਡ ਓਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਉਸੇ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅੰਤਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਾਂਤੀ ਲਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ 38 ਸਾਲ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 11,225/- ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ 40% ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 15,715/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 28,28,700/- ਰੁਪਏ (15,715/- x 12 x 15) ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿੱਜੀ ਖ਼ਰਚਿਆਂ (7,07,175/- ਰੁਪਏ) ਲਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 21,21,525/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੀ 15,000/- ਰੁਪਏ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਤੇ 15,000/- ਰੁਪਏ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ।

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	ਹੈੱਡ	ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	21,21,525 ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	40,000 ਰੁਪਏ
3	ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	15,000 ਰੁਪਏ
4	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	15,000 ਰੁਪਏ
	ਕੁੱਲ	21,91,525 ਰੁਪਏ

ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਦਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ 7% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

27. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 29.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 11,225/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -17) ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 18) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 4,836/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 1/4 ਰਕਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟ ੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 3,627/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ, 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 6,52,860/- ਰੁਪਏ (3,627/- x 12 x 15/- ਰੁਪਏ) ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 40% ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ (2,61,144/- ਰੁਪਏ), 40,000/- ਰੁਪਏ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਤੇ 15,000/- ਰੁਪਏ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

28. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	ਹੈੱਡ	ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	9,14,004 ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	40,000 ਰੁਪਏ
3	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	15,000 ਰੁਪਏ
ਕੁੱਲ		9,69,004 @7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਨਿਯਮ ਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

29. ਉਹੀ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਵਤੀ @ ਰੱਜੋ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8179) ਨਾਲ ਜੁੜੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ -17) ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਲਿੱਪ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 18) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 11,225/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 4,836/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 11,225/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 11,225/-x12 = 1,34,700/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ।

30. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਏ 2) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 38 ਸਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 40% 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ. ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ (1,34,700/- ਰੁਪਏ) ਦਾ 50% ਭਾਵ 67,350/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ 1,34,700/- ਰੁਪਏ + 67,350/- ਰੁਪਏ = 2,02,050/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ 4 ਆਸ਼ਰਿਤ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, 2,02,050/- ਰੁਪਏ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ 50,512.5/- ਰੁਪਏ, 2,02,050/- ਰੁਪਏ 50,512.5/- ਰੁਪਏ = 1,51,537.5/- ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 15 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 36 ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ), ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 1,51,537.5/- ਰੁਪਏ x 15 = 22,73,062.5/- ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

31. ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਿਤ, ਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਸੁਪਰਾ), ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 44,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ 1,76,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਲਈ 15-15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਧਾ ਕੇ 20-20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

32. ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	**ਹੈੱਡ**	**ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ**
1	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	22,73,062.5 ਰੁਪਏ
2	ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	1,76,000 ਰੁਪਏ
3	ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	20,000 ਰੁਪਏ
4	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	20,000 ਰੁਪਏ
ਕੁੱਲ		24,89,062.5 ਰੁਪਏ

33. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

34. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

35. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਮਹਿੰਦਰ ਯਾਦਵ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016